

МСТИСЛАВ РУС.

ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ.

(Гумористичні оповідання).

ЦІНА 10 ЦЕНТІВ

З УНІВЕРЗАЛЬНОЇ ДРУКАРНІ

(Universal Printing Co.)

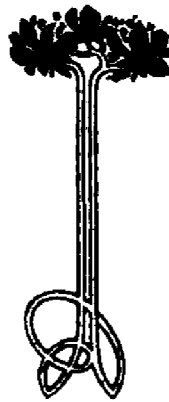
SCRANTON, PA.

ЧИСЛО 19.
ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
В СКРЕНТОН, ПА.



МСТИСЛАВ РУС.

ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ



1914.
З УНІВЕРСАЛНОЇ ДРУКАРНІ
(Universal Printing Co.)
SCRANTON, PA.

І. ХИТРІ МАЛОРОСИ.

Було се в часі минутих виборів до сойму. Вибори переводила партія “сильних міра сего” при помочи насилій на безглуздних хрунів. Деморалізація була так велика, що в деяких часописях виборіві тієни оголошували безлично ціну голосів.

В громадї Ясна воля відбували ся правибори. Громадяне держались солідарно та вибрали на виборців самих своїх забияків. Коли про се довідали ся агітатори, присягли ся на всі хрунівські сьвятости, що не допустять Ясноволян до голосу.

В день виборів вже з раня чатували они на гостинця, що провадив з Ясної волі.

Тимчасом громадяне Ясної волі випроваджали своїх виборців та заклинали їх на чім сьвіт стоїть, щоб не схрунили. Виборці повеїдали на віз та вскорі опинили ся під містом. Тут коло гостинця стояла корчма а перед нею стиск і глота як на ярмарку. Фіри, підводи, брички і тарантаси усе те стояло в суміш на гостинци а в корчмі роїло ся від запитих хруньських пияк, поміж котрими неначе чорти вертіли ся панські агітатори.

Наших сватків остановив якийсь високий обдер-

тий драб та попросив їх вічливо в корчму. Сватки хотіли зразу супротивлятись, однак побачивши грізну статть драба перекинули ся між собою хитрим поглядом посідали з фіри та ввійшли у корчму. Там прискочило до них кількох панків та обцесово запитали:

— Ви на кого голосуете?

Сватки моргнули знов до себе та один з них промовив:

— Га! та ми ще самі не знаємо, то буде залежало хто більше дасть.

— Дуже гарно! Так то ми любимо, прошу ближе до алькиря.

Панки ввели їх попихаючи до алькиря, де вже на столі стояла готова перекуска. Двері за ними заперли ся і ми не знаємо, що там дальше діяло ся.

За якийсь час вбігає до корчми засапанний виборчий наганяч і тубальним голосом обвіщає, що вибори уже зачали ся. Хрунї, котрі ще були тверезі, зачали вихилясами опускати корчму, а від мертвецьки п'яних відбирали агітатори легітимациї а самих їх лишали дальше під лавами. Наші сватки вийшли враз з панками, котрі для більшої безпечности відпровадили їх аж до виборчого льокалю. Вибори протягнули ся зо дві годині. Як не рили і бісились ворожі нам сили а таки вийшов український кандидат. Чесні українські виборці вертали тверезі домів. Віз з нашими сватками

був ще далеко як вже проти них вийшла майже ціла громада. Сватки і свахи обступили віз і стали допитувати ся:

— А кого вибрали? га?

— Нашого Українця — відповідали на всі боки виборці.

Розохочені тою вістею громадяне провадили їх в параді до села. Тут чекав вже на них віт з цілою радою. Він важно виступив на перед та спитав в урядовім тоні:

— А на кого віддали ви голос чесні виборці?

— На свого.

— Ну і не замкнули вас.

— Не то що не замкнули, але шей 70 левів на читальню дали.

І виборці оповіли цілу історію, яка з ними лучила ся в корчмі та як вони опісля панків вирихтували, бо і гроші від них взяли і на свого голос віддали.

За ті гроші купила читальня гарну бібліотеку, яку шей нині називають “виборчою бібліотекою.” Чесні виборці Українці! “Ідіт і ви творіт такожде.”

II.

Хитрі малороси!

В повітовім містечку Недопитовім, стаціонували тому недавно одну батарею пільної артилерії з двома пушками. Коли якось на весні зачали робити проби з вибуховими кулями, трафляло ся, що кулі не експлюдували а лежали в землі і ставали опісля причиною нещасних случаїв. Щоби тому запобічи, видав комендант батареї до околичних громад обіжник з оголошенем, що хто з громадян таку неексплюдовану кулю знайде і дасть про се знати до військової команди, дістане одну корону нагороди.

Якось в кілька день по послідній шайбі, зголосило ся до команди 50 і три люда а кождий з свої сторони замельдував що на полях села Простоволосова знайшов неексплюдовану кулю. Комендант батареї був сильно здивований, бо при послідній шайбі дала батарея всего три вистріли а і з тих два експлюдувало у воздусі. Виплатив однак всім по короні та вислав нечаяно одного офіцира, капраля, 8 мужа і транспортний віз щоб позбирані кулі безпечно перевезти. Коли офіцир приїхав на поля села Простоволосова та спитав де лежать тоті бомби-кулі — то 53 голоси крикнуло тут і 53 рук протягнуло ся вперед щоб показати одну однісіньку серед бодяків і кропиви заховану кулю.

III. Страшна погроза.

Громадська кума Матроха Ткачиха померла. Посходив ся нарід, молить ся, плачуть, жалують за небіжкою та пють з гризоти горівку, якої бідний вдовець не жалув.

Поміж людей закрутив ся також малий хлопчина сусідки Пацанихи. Він підійшов до свого ровесника Ткачового Тимка та межи ними завязала ся така преінтересна розмова:

— Тимку!

— Га!

— Цого твої мама вмерли?

— Цого? так, бо вмерли

— А насцо вони вмерли?

— Насцо? на то, собі люди мали в кого горівки напйти ся.

Наступає довша павза, наконець Пацанишин хлопець знов зачинає:

— Тимку!

— Га!

— А ти пив горівку?

— Ну... у...

— А добра?

— Ну.. у...

— То дай і менї...

— А тобі на сцо?

— Я хочу пити...

— Пити? ні сего не можна. Таким смаркацам горівки не дає ся.

На ті слова Пацанишин хлопець впав у великий гнів та бере Ткачового Тимка за чуприну. Оба хлопці водять ся по хаті аж вкінци вмішує ся до тої справи сам Ткач, розриває їх з купи та викидає Пацанишиного хлопця за двері.

Тимко біжить за ним та виставляє йому язик. Пацанишин хлопець добігає до свого плота а звернувши ся в сторону Тимка кричить трясучи грізньо кулаком:

— Цекай злодюго, цекай! як мої мама вмуть, то я тобі такзе не дам горівки.

IV. Премудрий рабін.

Премудрий рабін “реб Йосьо” сьвяткував 50-літний ювілей свої богоугодної служби. З тої причини від самого рана, товпи народа облягали рабінову палату. Заможні жиди оден за другим приходили та склали свої бажаня і подарки.

Прийшов Шайка Хамулес гандляр збіжем. Він приніс два колачі та цілорічну асигнату на вільну доставу збіжа для гусей премудрого рабіна. Відтак витяг з бекеші фляшку вина поставив на стіл та ска-

зав — Се вино коштує фляшка 4 ринські, я його достав секретним способом і ви реб Йосьо мусите зі мною напiti ся. — Добре! наливай! — сказав реб Йосьо. Шайка Хамулес наляв дві шклянки. Они штуркнули ся і випили, а решту сховав реб Йосьо для свої Рифки. Шайка Хамулес поклонив ся тай пішов.

По нїм прийшов Мортко Пікес властитель блаватного склепу. Він принїс для “маме Рифки” кусень шовкової матерії, а для реб Йося нові як сніг білі пончохи. Відтак витяг з бекеші фляшку вина, поставив на стіл і сказав:

— То вино коштує фляшка 8 ринських, я його достав секретним способом і ви реб Йосьо мусите зі мною напiti ся.

Реб Йосьо не любив багато пити, тому сказав:

— Я вже пив і не можу більше.

Але Мортко Пікес відповів:

— Як ви реб Йосьо не напете ся зі мною того вина, то ви менї ворог а не реб Йосьо.

— Добре! наливай! сказав реб Йосьо.

Мортко Пікес наляв дві шклянки. Они штуркнули ся і випили, а решту сховав реб Йосьо для свої Рифки.

Мортко Пікес поклонив ся тай пішов.

Наконець прийшов Дудьо Бромбас місцевий проінатор. Він принїс 10 фляшок вина і фляшку “са-

баш-кідеш". Відтак витяг з бекеші ще одну фляшку вина поставив на стіл та сказав:

— Се вино дістав я дуже секретним способом і я йому навіть ціни не знаю таке дороге, але тепер ви реб Йосьо мусите його зі мною напити ся.

— Я вже пив нині досить і не можу більше — сказав реб Йосьо.

Але Дудьо Бромбас відповів:

— Як ви реб Йосьо не напете ся зі мною того вина, то я буду уважав вас за найбільшого мого ворога, а себе за найгіршого гою.

— Добре! наливай! сказав реб Йосьо.

Дудьо Бромбас наляв дві шклянки. Вони штуркнули ся, Дудьо випив, але шклянка реб Йося була не рушена.

— Чому не пете реб Йосю? — спитав Дудьо.

— Наливай— відповів реб Йосьо.

— Таж я вже наляв — сказав Дудьо.

— Доливай ще — відповів реб Йосьо.

— Алеж реб Йосю — каже Дудьо — тут вже більше не влізе ся бо шклянка повна без верх.

— Так? То ти шклянці віриш, а мені ні? — спитав реб Йосьо.

Дудьо Бромбас станув як чіп. Мудрість реб Йося так его поразила, що з великого дива випустив фляшку з рук. Фляшка збила ся а дорогого вина не пи-

ли більше ані Дудьо Бромбас, ані реб Йосьо, ані маме Рифка.

Перемишль д. 6. IV. 1903.

V. Велика гажа.

Австрійські офіцири беруть, як на свої видатки, досить малу плату. Через се змушені они часто удавати ся о позичку до ріжних лихварських пявок, котрі їх опісля ссуть на всі боки. При тім трафляють ся часто ріжні афери та шкандали. Щоб сему бодай в части запобігчи, основали війскові власти при кождім полку т. з. офіцирські каси, які переймають на себе всі офіцирські довги а опісля з платні потроха стягають. Рівночасно однак стягають від них також за мундур, за менаж і т. и. драчі, так що по відтрученю всего мало що властивої платні лишає ся.

Власне до одного такого ляйтнанта посилає рахунковий фельфебер жовніра, дає йому “гажебух” та каже:

— Тут маєш гроші і “гажебух”. Гроші віддай пану ляйтнантови, а книжку дай щоб підписали що отримали ретельно гроші. Ну рушай!

Жовнір пішов, покрутив ся троха по місті, купив щось там та вкінци іде до пана ляйтнанта.

— Пане лйтнат, мельдую послушно, що приніс гажу.

— Добре! робре! давай сюди.

Жовнір положив книжку до підпису, а сам став шпортати по кишенях за грішми. Але даром вивертав він всі кишені; грошей якось не міг знайти. Вкінці знетерпеливлений ляйтнант став кричати:

— Ну, драбе оден! де мої гроші?

Жовнір прибирає поставу і мельдує:

— Пане ляйтнант, я був дуже голодний та купив собі за пана ляйтнанта ґажу, фунт сливок.

Пан ляйтнант заскреготав зубами, підписав “ґа-жебух”, а взявши жовніра за обшивку, викинув за двері.

Львів 16. IV. 1904.

VI. Хлопський філософ.

Як Проця Кривовязого вибирали повітовим радним, то він так з того дув ся, що бувало і не приступай без бука. Капоту собі справив з такого сукна, якого навіть пан ресентій не мають, чоботи польські з смаленими холявами, а шапку на завісах з сивих баранків таку велику, що нею можна було цілий повіт накрити.

Ві з казав собі лозиною виплести, щоби був подібний до брочки, а коням повплітав в гриву різні пестрі лентя та бинди. Одним словом пан на цілу гу-

бу; не дармо-ж він Проць Кривовязий радний повітовий.

Як бувало їде на сесию радних до місточка, то ціле село зглядає ся на нього. Одні завидують йому капоти, другі шапки, треті чобіт, иньші воза або коней, а всі разом зітхають та шепчуть: “Гей що пан то пан, не дармо-ж він Проць Кривовязий радний повітовий.”

Одного разу якось по відбутій сесії сидів пан Проць таки у своєму селі в корчмині та запивав “брудершафт” з паном начальником та кількома богатими громадськими радними. Бесіда була ріжна а вкінци зійшла на се: як, що, і над чим радить повітова рада. Проць став усе те оповідати так що його слухачі лишень очи вибалушили на нього.

— От знаєте — рецитував він — на посліднім засіданю ухвалювали ми повітові податки. Прийшло на чергу і наше село. Пани казали, що наше село велике, тож буде платити одну четверту часть повітових податків. То я тоді як встав як зачав промовляти, що ми бідні, що не маємо звідки, то панам аж слези в очах стали. Вкінци ударив я кулаком в стіл тай кажу: Пани! як — я Проць Кривовязий, як — я радний повітовий, так вам сумленно кажу, що наше село не в силі більше заплатити як одну третю часть. І видите пани мусїли на тоє пристати.

Пан начальник і радні стали Процеви в горячих словах дякувати, що так сьміло громаду боронив та не дав її скривдити. Оден тільки радний гайдамака, котрий все і всюди любив протестувати, покрутив щось носом таї каже.

— Слухайте-но пане Процю Кривовязий, та мені оно здає ся, що на такий спосіб то ми будемо більше платили....

Пан Проць Кривовязий змірив його зором вовка, здвигнув згідно плечима та процідив важко крізь зубів:

— А відколиж то мій панцю стало три більше як чотири?!

— Пан Проць мають рехт! мають рехт! — заревіли пан мачальник а з ним всі прочі радні — мають рехт! Не дармож вони пан Проць Кривовязий радний повятовий.

Львів 20. IV. 1904.

VII. ХИТРИЙ ІВАН.

Іван Штудерний, ученик пятої гімназияльної класи, спродавав стару камізельку. Була она ще цілком добра, тільки двох передів бракувало, але за те були дві цілісенські кишені, честь і слава кожної камізельки.

Коли він зачав її спродавати то його товариші підняли великий сьміх.

— Таже тобі ніхто і пять крайцарів за то не дасть тай кому она на що придасть ся, хиба якому псюкови на гніздо.

— А таки мимо сего я її добре спродам, запевняв самоувірено Іван Штудерний.

Він взяв свою камізельку, позичив в одного товариша кишневий годинник, вложив його в ліву кишеню тай поніс до першого встрічного ганделеса. Ганделес, старий битий жидок, зразу не хотів навіть дивити ся на камізельку, але нащупавши в кишени годинник та гадаючи, що Штудерний забув про нього, набрав великої охоти до купна та спитав про ціну.

— Чотири корони.

— Ей, то за богато! За таке дранте! Ну корону то вже дам.

Торг торгом стало на тім, що жид дав дві корони. Іван Штудерний преспокійно сховав їх до “паляруша” та зміряв вже до дверей, коли нараз станув зловивши ся за кишеню скрикнув:

— А бодай га! таж я забув мого товариша годинник в камізельці. І якби нічого не було, вернув назад, виняв годинник з камізельки та пс пращавши жид да збирав ся виходити.

Жид стояв хвильку як остовпілий, вкінци приступив до Штудерного та спитав:

— Пане! що ви є?

— Ученик.

— Ну! ну! то ви вже не потребуєте учити ся — відповів жидок, а притім зробив таку гримасу що Штудерний не видержав та розсьміяв ся на ціле горло.

Се був справді хитрий Малорос.

VIII. ЗАХЛАННИЙ ЖИД.

Оден висший державний урядник мусів виїхати до якоїсь галицької діри на комісію. Часть дороги відбув желізницею, але з місточка Дрантихвостова мав їхати аж до згаданої діри фірою. Та як на біду показало ся, що в Дрантихвостові не було ані одного фіякра. Звичайно виїздили на фірманку до желізницї селяне, але тепер були жнива тай усі вони були при роботі в полію. Наш подорожний рад нерад зайшов до якоїсь жидівської гостинниці та почав розпитувати про дорогу. Показало ся, що до місцевости куди він мав їхати було добрих три милї.

— А не можнаб у вас дістати якої підводи — спитав наш подорожний жида.

— Трудно, панє грабїю — відповів запитаний — у нас тепер такий паскудний час, що навіть зі мною по горівку ніхто не хоче їхати.

— Але-ж бійте ся Бога, я там мушу бути, я заплачу скільки лиш сам захоче, я не потребує конче

повозів, най буде навіть драбинястий віз, коб лиш туди заїхати — ляментував подорожний.

Жид на хвилю задумав ся тай каже:

— Коли пан грабля можуть на якій будь фірі їхати, так тут у нас є такий жидок, що ключе возить, тільки тамтого тижня конина згинула то не знаю чи вже купив другу. Але як він не поїде то вже ніхто другий не поїде.

Бідний подорожний мусів згодити ся і на таку пропозицію тай казав післати за жидом. Сей на нещастє купив уже другого коня та згодив ся завести пана грабйого до Бідович за 5 ринських. Не гаючи часу всіли оба на полomanу дринду та виїхали з місточка вдоволені mocno оден з другого.

Та вже за місточком дорога під гору щей до того гак стрімка, що конина не годна була ані руш витягнути. Жидисько цмокав та цмокав а вкінци зліз з дринди та грубим кінцем бичівна почав обкладати бідну худобину.

Сего однак наш подорожний не міг вже ніяк стерпіти. Він належав до товариства охорони звіврят, тому підняв свій парасоль грізьно в гору та закричав до перепудженого жидка.

— Лотре оден, видиш, що твоя конина сама шкіра і кости, вона не в силі потягнути такий тягар а ти ще єї беш! Де твое сумління драбуго!

— Ей! пурец! пурец! — каже бідний жидок — жаль ваги не має. Як тут його не бити. Нехтем го бех фір ин а ранеш геgebен ент гант вілл ер ништ гафен. (Вчора дав я за нього ринського, а нині він вже не хоче йти).

— Якто котюго — крикнув розлючений урядник — то тебе цілий кінь коштує ринського а ти береш від мене за оден раз пять ринських.

— Ну що пан грабя рахують себе до коня — сказав згинаючи ся в двоє жидок — як я в пана граб- його взяв пятаку то я єї сумлінно відроблю.

І жид додержав слова. З Дрантихвостова до Бідович се є три милі, віз бідного достойника цілих повних вісім годин. Згаданий достойник відіхав свої гроші з процентом чого найліпшим доказом було се, що пролежав опісля три неділи хорий на крижі та від тоді вже ніколи по комісіях на провінцію не їде, тільки висилає своїх підвласних.

Підволочиска 16. XII. 1904 .

ІХ. БУНТАРСЬКІ КИЖКИ.

В оден пречудний ранок пана повітового маршалка та презеса “Ради народовой” розбудив пан повітовий секретар та передав йому страшну вістку. Іменно віт — хрунь з села Радикалова доносив, що оден з його громадянів емігрант перепачкував з Америки ці-

лу скриню бунтаторських, гайдамацьких соціалістичних книжок, які мав написати сам Січинський.

Пан маршалок чіхав ся в голову тай думав.

Що тут робити з такою халепою? Дам знати старості так він там сейчас пішле шандарів. Шандарі, звісна річ, не дипломати, потурбують хлопів тай буде опісля гвалт і в часописях і в соймі і в парламенті. А з Віднем не варто нині зачинати.

Пішлю люстратора або кого иньшого, так хлопня його обдурить тай ще опісля сьміяти з нас меть ся. Але пождіть кляті гайдамаки, я сам до вас поїду а мене не піддурите.

Як сказав так зробив. В саме сьвято Вознесенія маршалок взяв асистенцію з двох шандарів тай раненько поїхав до Радикалова.

Приїхавши в село як раз під пору, коли люди виходили з церкви, пан маршалок казав шандарам їх “ввічливо” задержати тай таки перед церквою виголосив до них промову, яка навіть камінь не то серце могла була зрушити. Була-ж бо се промова, якої не постыдав би ся навіть який небудь кандидат на посла.

“Люди — говорив пан маршалок, а кожне його слово було масне як сало а солодке як мід — люди, я вас дуже сердечно люблю, бо я ваш батько, я голова повіта. Тай як-же мені вас не любити, коли ви —

“почціви людек”, ви чесні громадяне, льояльні горожане, ви перла поміж всіма селами мого повіта. Та лихі люди завидують вам, хочуть вас завести на бездорожа, напихають вам бунтаторські гайдамацькі книжки, які вам тільки даром голови завертають та через які ви навіть до некла можете дістати ся.

Людоньки добрі! Я про те знаю, що у вас є такі книжки, котрі в дійсности приносять вам тільки гризоту, котрі нарушують ваш спокій, а котрі навіть підюджують вас їхати до Америки або що гірше навіть до Прус. Як батько прошу вас ви дайте ті книжки мені. Принесіть їх нині з полудня до громадської канцелярії, а ми з вітом спалимо їх прилюдно. Ідіть же тепер спокійно домів, полуднайте здорові а опісля позносіть мені ті злюбні книжки.”

Слухали такої масної бесіди пана маршалка баби плакали як на проповіді. Старші мужики, які ще памятали небіжку паньщину недовірчиво хитали головами а молодші, які вже перебули політичну школу при виборах лукаво усьміхали ся. Коли пан маршалок скінчив свою промову, селяни чемно поклонили ся а на зазив принести бунтаторські книжки до громадської канцелярії відповіли хором:

— Добре вельможний пане маршалку!

Сидить пан маршалок в громадській канцелярії та в душі радує ся, що одним заходом викорентить в

селі гайдамацтво та дістане в руки докази недозволеної агітації або навіть пруської пропаганди. Сидить та видить через вікно, як сходять ся перед канцелярню газди а кожний з них тримає щось в руках завінене в хустину.

Коли пан маршалок вийшов супроти них то селяне оден за другим стали підходити до нього та кожний з них віддавав свою книжочку на якій виднів ся напис:

“Ксьонжечка податкова!”

Пан маршалок, коли побачив таку кумедію, понав в пасію, почервонів як бурак та мершій утік до канцелярії.

Щойно пізно в ночі, коли вже в селі спали, відіхав він в супроводі жандармів до міста, та від сеї пори перестав бавити ся в політику.

Х. ЖИДІВСЬКА ГОЛОВА.

Проць Заголомшений потребував римського так якби вмирати. А що у селі не було у кого позичити тому він вибрав ся до поблизького місточка. Однак щоб жид йому скорше позичив, взяв Проць для нього в дарунку курку. Прийшовши до місточка, Проць зайшов до знакомого жидка Юдки, дав йому курку та сказав:

— Юдка позич римського а за вигоду маєш курку.

— Добре Процю — каже хитрий жидок піддуваючи піре у курки, щоб оцінити її віртість — я тобі позичу тепер римського, але в осени віддаси мені за те два римських.

— Та най вже буде так. Я знаю що кому належить ся і тому як стій принесу тобі в осени два римських тай ще чвертку бараболь за почекане.

— Ну, ну, але чи ти будеш міг в осени стільки грошей нараз віддати?

— Га, як Господь дасть, то буду міг.

— Правда, як Господь дасть, то будуть і гроші. Але знаєш в сьвіті ріжно буває. Може тобі хліб не зародити, можуть злодії обікрасти а там вже тяжко буде аж два римських нараз віддати.

— Та воно ніби правда.

— Видиш Процю, але я добрий чоловік, то не хочу твої кривди. І длятого я-б тобі радив, щоб ти мені одного римського тепер віддав, а другого віддаси в осени.

Проць подумав важко, подумав, а вкінци аж підскочив з радости.

— А най-же тебе Юдка вирве! Як ти всьо мудро вигадав. Наш віт, щоб навіть три дні нив, то такого-б

не придумав. Таж се ясна річ, що для мене легше віддати тепер одного римського, а в осени другого.

Тай Проць Заголомшений віддав Юдці назад римського, лишив за вигоду куржу а в осени мав віддати другого римського та шей принести в додатку чвертку бараболь за почеканє.

Поладнавши в такий корисний спосіб свою позичку, зергав Проць Заголомшений щасливий і вдоволенний домів та посвистував весело через цілу дорогу.

XI. ЖИДІВСЬКА КОНСТИТУЦІЯ.

Шойла БічOVER був дуже цікавий жидок. При ліцитаціях, на торгах і ярмарках, при пожарах а навіть при бійці він все був перший, всьо хотів знати, про все розпитував. Тому не дивниця, що коли в Галичині завели конституцію, то Шойла БічOVER не міг навіть борухів спокійно відправити так дуже був цікавий, що то за диво та конституция та чи не можнаб з нею який гешефт зробити. Він хтів уже навіть іти до рабіна, щоб у нього дізнати ся про конституцию, та рабін брав за кожную пораду три ринських такси а Шойла, як кожний жид, не хотів дати грошей вперед, поки не знав, чи та порада принесе йому пожиток. Однак Шойла хтів, як то кажуть, хитро мудро не великим коштом дізнати ся про конституцию і тому зайшов вперед до місцевого учителя.

— Пурец — сказав низько кланяючи ся Шойла — Пурец, будьте такі добрі та розтовкмачте мені, що се таке конституція.

Учитель ще старої дати витарашив на нього баньки тай кже:

— Чоловіче! Від коли жию, від коли мене ноги по сьвятій земленці носять, я ще ткого дива не бачив ані про него не чув. Але знаеш що: іди до нашого панотця — він навіть газети читає — то може він тобі щось про се скаже.

Пішов цікавий Шойла до панотця.

— Пане етомосьць — просить він знявши не тільки шапку але також ярмурку — пане етомосьць, будьте ласка, скажіть мені, що се таке конституція? Може-б я з нею який гешефт зробив?

— О, на конституції можеш добрий гешефт зробити — відказав пан отець — бо вона переважно для панів і жидів сотворена.

— Ай вай! Скажіть-же, який гешефт мож зробити?

— Сього тобі вже не скажу, бо я ні пан, ні жид тай тому з конституцією добре не знаю ся.

Розцікавлений тим до краю, Шойла не видержав більше. Просто від пан отця, пігнав до рабіна, заплатив у маламеда приписану таксу тай опинив ся лицем в лице перед самим рабіном.

— Премудрий равві — почав він смиренным голосом — я знаю, що ти оден тільки всео знаєш. Скажи мені, що се таке конституція.

Премудрий рабін потер рукою чоло, взніс очи в гору та неначе дельфійська Пітія процідив з провола крізь уби:

— “Конституційов дус ист асой: Конист ді, тіте ді.” (Конституція се таке: хочеш — робиш).

Шойла хтів що близше про се розпитати, але що він зложив був таксу лишень за одну пораду, то рабін скінчивши свою бесіду, потонув назад в тальмуді а його маламед виштуркав Шойлу делікатно за двері.

Опинивши ся на улиці, Шойла повторяв собі може з двацять разів висказ рабіна тай дуже собі його сподобав. Що хочу то роблю, медитував Шойла і в його цікавій голові зродив ся як стій готовий плян ге-шефту.

Він поїхав до Бродів, які тоді були ще вільним містом а накуливши повний віз товарів, пустив ся домів з кріпкою постановою не платити цла.

— Що везеш жиде? — гукнув на нього на коморі плечистий фінанц.

— То везу, що хочу — відкаав певний себе Шойла.

— Ну, жиде, не жартуй — крикнув на нього митар. Стань, най подивлю ся, що в тебе є.

Та Шойла навіть не гадав задержувати ся. Він крикнув бундючно до митаря: “У мене конституція — що схочу то роблю, тай затав коні, щоб скорше переїхати комору. Та митар крукнув на товаришів, Шойлу зловили та найшли у нього велику контрабанду. Розуміє ся, товари сконфіскували, Шойла дістав за той шнас шість місяців криміналу.

По відсидженю кари, Шойла пігнав просто до рабіна. Там заплатив знов таксу тай опинив ся перед рабіном.

— Премудрий раві — сказав він захриплим з жалю і злости голосом: Я тобі ретельно заплатив приписану таксу а ти мені дав таку раду, що я не тільки стратив майже ціле майно, але шей просидів шість місяців в криминалі.

— Ну що стало ся? — спитав рівнодушно рабін.

Шойла розповів усе, як було та став нарікати на весь фінансерський рід.

— Щож ти хочеш? — сказав рабін, вислухавши терпеливо Шойлу. — Я тобі виразьно сказав: “Констатудийон ист асой: конист ді, тітсі ді” але “конит ер, тіт ер” (може він — робить він).

— Премудрий раві — спитав плаксиво Шойла — а чому ти мені відразу тоді не сказав того другого параграфу?

— Ша бухер, а ти мені дав тоді другу таксу?

Но тих словах премудрий рабін знов потонув у тальмуді і його маламед виштуркав делікатно Шойлу за двері.



РОЗМОВА ЛЯХА З РУСИНОМ.

(Підслухана і підглянена нехотячи).

ШЛЯХТИЧ

(Русин стоїть покірно, Лях розмахує перед ним руками і кричить переконуючо):

Я не знаю, любий брате,
Як ти можеш нарікати
На якуюсь там недолю
Бігме сьмішний ти, соколе!

Шукай долю—в чистім полі
У вітра буйного
Та у нього, химерного
Добивай ся свого.

Но не гляди у нас, не допитуй долі,
Бо она гуляє з буйним вітром в полі...

РУСИН:

(киває байдужю рукою)

А най там гуляє, але я не знаю,
За що а ся мучу, вік свій коротаю?
За що, як віл роблю, цілу божу днину,
А в заплату маю судную годину!?

ШЛЯХТИЧ:

Я який ти, любо, дурний, хоть великий...
Добре Німці кажуть, що ти єще дикий,
На тож ти, небоже, на сьвіт народив ся,
Щоб робив на шляхгу, на панів трудив ся,
Щоб они все ситі, довольні, пuzаті
Могли тобі буком по спині писати...

РУСИН:

Ба, коли від того "письма" болить шкура!...

ШЛЯХТИЧ:

Ну, а що некажу—хлопская натура
Із тебе вилязить. Ти-ж повинен знати
І собі за "гонор" великий се мати,
Коли пан ласкавий в доброті батьківській
Зволить прогулятись по шкірі хамівській...
А ти нарікаєш, ти хлопське насїне,
Гайдамак проклятих кляте покоління!...

РУСИН:

(весь задивлений в синю даль говорить тужно)

Терпимо ми виправді від вас тяжкі муки,
Но ко-б нам хоть троха, хот троха науки—
Тої іскри з неба, а ми-б запалились...

ШЛЯХТИЧ:

(прискакує і верещить)

Що верзеш, проклятий?—а щоб ви казали-
[лись! .

Всі геть до одного! Вам науки треба?

І перун не бє ще із ляцкого неба?

І ти, Боже ляцкий, ще їх не караєш?

О ти, знать шляхетске серце справді ма-
[єш!...

Дивись, чого хочуть отсесі монголи!

Вони хтять просьвіти, вони хочуть школи—

Щей може з язиком їх отсим плюгавим?

О Боже! прийми нас до Твоєї слави.

Най наші шляхотські, благородні очи

На то ся не дивлять, бо жить ся не хоче...

РУСИН:

Та постій но, Ляше, не сердись так дуже,

Бо ти може знаєш, солодкий мій друже,

Що в своїй хаті своя правда, сила?...

ШЛЯХТИЧ:

Що? що? що? верзеш ти? Дивіть на вар'ята!

А колиж то в тебе була своя хата?!

Ні хати, ні поля, ні саду, ні ліса—

Нічо нема в тебе!—Розумно—до біса!

Ти, хамске насїне, мусиш тос знати,
 Що все, що є в тебе, все від нас узяте:
 І земля тут ляцка і вода і небо—
 То би тобі також знати вже раз треба!

РУСИН:

Ну так! порадь, брате, що маю дїлати,
 Коли мене з власной виганяєш хати?

ШЛЯХТИЧ:

Бери, хаме, палку, лїру, дві торбинї,
 А ні то повісь ся на якїй вербинї,
 Або де у лісі на сухій гиляці,
 Щоб собача була смерть тобі собачї!

РУСИН:

(насьмішливо)

Ой Ляхи, мої коханї, Ляшеньки ледащо,
 Продалисьє лїси жидам, а тепер ні за що
 Навіть петлю зачїнити, щоб повісить брата...
 Ой гіркаж нам тотавана братерска заплата!

ШЛЯХТИЧ:

(бундючно)

Хоть лїси прадїдні випродали графи,
 За то “ржонд” поставив всюда телеграфи—
 І не взбороняє в жаднім параграфї...
 Вішатись в щасливий час на телеграфї...

РУСИН:

(Прискакує до него і з блискучими очима зачинає говорити)

Га досить вже Ляше!
 Знай, по Сян все наше!
 Тож не втиркай носа
 До нашого проса!
 Вже минули ті часи,
 Як для дриглів, ковбаси—
 Хлоп вам душу продавав!...
 Тепер инший сьвіт настав.
 Отворились вже нам очи:
 Знаєм, хто добра нам хоче.
 Тож пакуй свої манатки
 Та рушай до своєї “матки”!
 Ми-ж, звергнувши тьми ярмо,
 Получимось всі в одно
 І тоді аж встане сильна
 Русь. Вкраїна одноцільна.

*



**НАКЛАДОМ
Української Книгарні
в Скрантон, Па.**

вийшли слідуєчі книжки:

ОПОВІДАНЄ ПРО СОРОК РОЗБІЙНИКІВ	20
ЖИТЕ ІСУСА ХРИСТА, з образками.....	\$1.25
ЗБІРНИЧОК НАЙКРАСИХ ПІСНЕЙ ЦЕРКОВНИХ.....	5
КАЗКИ ПРО ЦИГАНІВ.....	
ВЕСЕЛА ЧИТАНКА, з образками.....	15
ГОСТИНА СВ. НИКОЛАЯ, драматична гра	10
АМЕРИКАНЕЦЬ, веселий образ з життя на- роду, зі співами.....	15
МУЖИЦЬКА ДОЛЯ, оповідання.....	5
ЖІНОЧИЙ ЯЗИК, індіанська казка.....	15
ПІД ПРАПОРОМ СВОБОДИ, вибір патріо- тичних деклямацій.....	30
ПРОМОВИ І ДЕКЛЯМАЦІЇ НА ХРЕСТИ- НАХ, ЗАРУЧИНАХ І ВЕСІЛЮ.....	10
ВЕРТЕП, сценічна картинка для колядників	5
В НЕВОЛІ ТЕМНОТИ, комедія в 3 актах..	25
БЛУДНИЙ СИН, сумна комедія в 4 актах	25
ПРИЧТА ПРО САДІВНИКА, і інші гумо- ристичні оповідання.....	40
ПІСНІ ПРО КАНАДУ І АВСТРІЮ.....	40
АНГЕЛЬСКИЙ ХОР, співаник церковно на- родний, часть I.....	20
АНГЕЛЬСКИЙ ХОР, часть II.....	5

Адреса книгарні:

RUTHENIAN BOOK STORE

701 W. Lackawanna Ave., SCRANTON, PA.